

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN UYGULAMA SORUNLARI

Application Problems of Students of Health Services Vocational School

Nurgül KARAKURT Esra BAYRAKÇEKEN Seval USLU Arzu GEZER
Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Erzurum

Geliş Tarihi / Received: 13.12.2018

Kabul Tarihi / Accepted: 07.02.2019

Yayın Tarihi / Published: 30.05.2019

ÖZ

Tanımlayıcı türde olan bu çalışma Mart-Nisan 2018 tarihleri arasında Türkiye'nin kuzeydoğusunda bulunan bir Üniversite'de gerçekleştirildi. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören toplam 187 öğrenci çalışmaya katıldı. Öğrencilerin %43.8'i uygulamaları bir akademisyen ile gerçekleştiremediklerini, %21.5'i uygulamalarda sorumlulukları dışındaki işlerde kullandığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %58.3'ü çalışanların uygulama becerilerini öğrenmelerinde destek olduklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %54.5'i formalarını değiştirmek için bir oda bulmalarına rağmen ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin %42.6'sı bir oda bulamadıklarını ifade etmiştir ($p<0.05$). Araştırmaya katılanların %57.2'si uygulama yerinde eşyalarını bırakabilmek için yer bulabilmektedir. Fakat ameliyathane hizmetleri programı öğrencilerinin %41.7'si eşyalarını bırakabilmek için yer bulabilmektedir ($p<0.05$). Öğrencilerin %49.2'si öğle yemeklerinin uygulama birimi tarafından karşılandığını bildirmektedir. İlk ve Acil Yardım programı öğrencilerinin %36.8'i ise bunun tam tersini ifade etmiştir ($p<0.05$). Sonuç olarak klinik uygulamalar sırasında öğrencilerin yanında, çoğunlukla servis hemşirelerinin ve arkadaşlarının olduğu, okulda alınan teorik bilgilerin kliniklerde uygulanabildiğini, uygulama hocalarının uygulama sorunlarını çözebildiğini ancak uygulamaları çoğunlukla hocalarıyla gerçekleştiremediklerini, bazılarının görevi dışında kullandığı ve sorunların bölümlere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu sorunların çözümü için öğrencilerin klinik uygulamada yaşadığı güçlükleri öğretim elemanlarıyla paylaşması için uygun ortamın sağlanması ve okul çalışanlarının sorunların çözümüne yönelik toplantılar yapması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Hizmetleri, Mesleki Uygulama, Öğrenci

ABSTRACT

This was a descriptive study conducted at the University in Northeastern Turkey between March and April 2018. A total of 187 students from Health Services Vocational School participated in the study. The students reported that 43.8% of them were not able to perform their practices with the academicians and 21.5% of them were used in the works other than their responsibilities. Fifty-eight students (58.3%) stated that the employees were supportive regarding their learning about professional skills. Although 54.5% of the students founded a room to wear their uniform, 42.6% of the students who educated first aid and emergency program reported that they were unable to find a room to wear their uniforms ($p<0.05$). 57.2% of the participants were able to leave their belongings at the practice site. But 41.7% of the students who educated operating services program could not find a place to leave their belongings ($p<0.05$). Forth-nine students (49.2%) said that their lunches were paid for by the practice unit. Thirty-six students (36.8%) who educated first aid and emergency program denied this ($p<0.05$). As a result, it is determined that the clinical information is mostly applied by the nurses and friends, the theoretical information obtained in the school can be applied in the clinics, the application teachers can solve the application problems, but the applications cannot be realized with their teachers, some of them are used outside of their duty and the problems are different according to the departments. In order to solve these problems, it is advisable to provide appropriate environment for the students to share the difficulties experienced in clinical practice with the instructors and to organize meetings for the solution of the problems of school employees.

Keywords: Health Services, Professional Practice, Student

Esra BAYRAKÇEKEN , esra.bayrakceken@atauni.edu.tr
Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Erzurum

Bu makaleye atıf yapmak için (How to cite this article): Karakurt N, Bayrakçeken E, Uslu S, Gezer A. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Uygulama Sorunları. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 2019; 7(1): 1-11. doi: doi.org/10.33715/inonusaglik.496580

GİRİŞ

Yetişmiş insan gücü bir ülke için en önemli zenginliktir (Öztürk ve Sancak, 2007). Meslek yüksekokulları kamu ve özel sektöre meslek elemanı yetiştiren birimlerdir. Meslek Yüksek Okulları mesleki eğitimler vererek bireylere bilgi ve beceri kazandırır. Aynı zamanda sektörün eleman ihtiyacını da karşılarlar (Şahin ve Fındık, 2008). Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları sağlık sektörüne nitelikli elemanlar yetiştiren ön lisans düzeyinde bir yükseköğretim kurumudur (Şimşek, 2007).

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında verilen eğitimin kalitesi, sunulacak sağlık hizmetinin kalitesine direkt etki edecektir. Bu bağlamda Meslek yüksekokullarında teorik derslerin yanı sıra uygulamalı dersler de verilmektedir (Yılmaz ve Köksal, 2007).

Gerçek iş yaşamının tanınması, okulda edinilen teorik bilgilerin çalışma sahasında uygulanması, okuldaki derslerde yeteri kadar öğretilmeyen bazı becerilerin kazandırılması ve öğrencinin iş deneyimi kazanması gibi bazı faktörlerden dolayı uygulamaların önemi büyüktür. Uygulamalar, öğrencilerin geleceğe güvenle bakmalarını ve kendilerine güven duymalarını sağlamaktadır (Altınöz, 2000: 192). Aynı zamanda uygulama derslerinin öğrencinin girişimcilik ruhunu ön plana çıkarması da hedeflenmektedir (Binici ve Arı, 2004).

Öğrenimin hedefleri doğrultusunda seçilen klinik ortamlar öğrencilerin gelişimine olumlu katkıda bulunmaktadır. Klinik eğitimin öğrenim hedefleri doğrultusunda yapılmadığı, öğretim kurallarının dikkate alınmadığı durumlarda öğrencilerin deneme yanılma yoluyla veya karşılaştıkları örnekleri taklit etme yolu ile öğrendikleri belirtilmektedir (Özbayır vd., 2011). Bununla birlikte yapılan çalışmalar, klinik uygulamaların öğrenciler için stres oluşturması, kısa süreli olması, beceri odaklı olmaması, klinik ortamın öğrenme hedefini karşılamaması, iyi bir rol modeli görememek gibi nedenlerden dolayı uygulama hedeflerinin tam olarak istenileni sağlayamadığını göstermektedir (Bayar, Çadır & Bayar, 2009; Dutile, Wright & Beauchesne, 2011; Tosun vd., 2008).

Sağlık yüksekokullarında eğitim gören öğrencilerin uygulama sahalarında yaşadıkları sorunları tespit etmeye yönelik yapılan bir çalışmada, öğrenciler ile hastane çalışanları arasındaki iletişim sorunları, hasta ile yeterli iletişim kuramama, öğretim elemanları tarafından öğrencilerin uygulama performanslarının yeterli değerlendirilmemesi, giyinme odası ve toplantı odasının olmaması veya yetersiz olması, beslenme ihtiyaçlarının karşılanmaması, hata yapma korkusu, alışılmadık alanlarda çalışma gibi problemlerin olduğu saptanmıştır (Aydın & Argun, 2010).

Bu bağlamda bu araştırmada da sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki uygulamalarda yaşadıkları sorunların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı türde olan bu çalışma, Mart-Nisan 2018 tarihleri arasında Türkiye'nin kuzeydoğusunda bulunan bir ildeki üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda, uygulamalı öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 635 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamış, çalışmaya katılmayı kabul eden 187 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışmanın verileri internet aracılığı ile toplanmıştır. Veri toplama formu araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Form oluşturulurken öğrencilerin uygulamada sorun olarak aktardıkları konular dikkate alınmıştır. Form öğrencilerin tanıtıcı özellikleri, teorik dersin uygulamalı derslere katkısı ve uygulama alanındaki sorunları içeren 3 bölümden ve 25 sorudan oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, ortalama, standart sapma ve ki-kare testleri kullanıldı.

BULGULAR

Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri

Sosyo-Demografik Özellikler	S	%
Yaşı (ort.=20.20± 2.32)		
17-21 yıl	165	88.2
22-26 yıl	16	8.6
27-33 yıl	6	3.2
Cinsiyet		
Erkek	34	18.2
Kadın	153	81.8
Öğrencilerin Okudukları Programlar		
Ameliyathane Hizmetleri	45	24.1
Diyaliz	37	19.8
Engelli Bakım ve Rehabilitasyon	38	20.3
İlk ve Acil Yardım	47	25.1
Yaşlı Bakımı	20	10.7
Toplam	187	100

Çalışmaya katılan öğrencilerin %88.2'si 7-21 yaşları arasında, %8.6'sı 22-26 yaşları arasında, %3.2'si 27-33 yaşları arasındadır. Öğrencilerin %81.8'i kadın, %18.2'si ise erkektir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %25.1'i İlk ve Acil Yardım programında, %24.1'i Ameliyathane Hizmetleri programında, %20.3'ü Engelli Bakım ve Rehabilitasyon

programında, %19.8'i Diyaliz programında, %10.7'si Yaşlı Bakım programında öğrenim görmektedir. Çalışmaya katılan tüm öğrenci sayısı 187'dir.

Tablo 2. Öğrencilerin Almış Oldukları Teorik Dersin Uygulama Dersine Katkıları ile İle İlgili Görüşleri (N:187)

Sorular	Evet		Hayır		Kararsız	
	S	%	S	%	S	%
Uygulama becerileri için almış olduğum teorik dersin haftalık ders saati yeterlidir	132	70.6	33	17.6	22	11.8
Uygulamalı derslere bağlı teorik ders içerikleri uygulama becerimi geliştirmeyi desteklemektedir	131	70.1	37	19.8	19	10.2
Uygulamalı dersin teorik içeriğini uygulama alanında uygulama fırsatı bulabiliyorum	111	59.4	42	22.5	34	18.2
Teorik derslerde almış olduğum eğitim uygulamada kendime olan güvenimi artırmaktadır	137	73.3	27	14.4	23	12.3

Çalışmaya katılan öğrencilerin %70.6'sı uygulama becerileri için almış oldukları teorik dersin haftalık ders saatini yeterli bulduklarını, %70.1'i teorik derslerin uygulama becerisini desteklediğini, %59.4'ü teorik derste gördüklerini uygulama alanında uygulayabildiklerini, %73.3'ü teorik derslerin uygulamada kendilerine olan güveni artırdıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin Mesleki Uygulama Dersi Sırasında Uygulama Becerileri İle İlgili Merak Ettikleri Soruları Sordukları Kişiler (N:187)

	S	%
Dersin hocasına	33	17.6
Klinik sorumlu hekimine	8	4.3
Klinik sorumlu hemşiresine	106	56.7
Uygulama arkadaşına	40	21.4

Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler, uygulama sırasında uygulama becerileri ile ilgili merak ettikleri konuları; %56.7'si klinik sorumlu hemşiresine, %21.4'ü uygulama arkadaşına, %17.6'sı dersin hocasına, %4.3'ü klinik sorumlu hekimine sormaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Mesleki Uygulama Alanında Karşılaştıkları Sorunlara Yanıt Verme Durumları

SORULAR	1		2		3		4		5		Ort.±SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Uygulama alanında formlarımı değiştirmek için bana bir oda gösterilmektedir.	39	20.9	15	8	31	16.6	20	10.7	82	43.9	3.48±1.59
Uygulama alanında eşyalarımızı bırakabilmemiz için bize yer gösterilmektedir.	30	16	18	9.6	32	17.1	21	11.2	86	46	3.61±1.52
Uygulama birimi tarafından eldiven, maske, önlük gibi malzemeler tedarik edilmektedir.	4	2.1	9	4.8	24	12.8	27	14.4	12 3	65.8	4.36±1.02
Uygulama birimi sorumluları tarafından güler yüzle karşılanırsınız.	24	12.8	19	10.2	56	29.9	41	21.9	47	25.1	3.36±1.32
Uygulama birimindeki çalışanlar uygulama becerilerini öğrenmeye yardımcı olurlar.	14	7.5	23	12.3	41	21.9	50	26.7	59	31.6	3.62±1.25
Uygulamaları akademisyen hoca ile gerçekleştirmekteyiz.	52	27.8	30	16	46	24.6	28	15	31	16.6	2.76±1.42
Uygulama sırasında öğlen yemeklerim uygulama yaptığım kurum tarafından karşılanır.	77	41.2	10	5.3	8	4.3	13	7	79	42.2	3.03±1.86
Uygulama saatlerini uygulama becerimi geliştirmek için yeterlidir.	47	25.1	19	10.2	31	16.6	25	13.4	65	34.8	3.22±1.61
Uygulama sırasında giydiğim forma rengini bölümüm için uygundur.	24	12.8	6	3.2	8	4.3	34	18.2	11 5	61.5	4.12±1.39
Uygulama dersimin hocası uygulama alanında karşılaştığım güçlüklerin üstesinden gelebilmektedir.	17	9.1	16	8.6	32	17.1	50	26.7	72	38.5	3.77±1.29
Uygulama alanında kendimi güvende hissediyorum.	12	6.4	12	6.4	44	23.5	48	25.7	71	38	3.82±1.19
Uygulama performansınız uygulama hocanız tarafından değerlendirilir	22	11.8	10	5.3	39	19.3	45	24.1	74	39.6	3.74±1.34
Uygulama notlarımızın adaletli verildiğini düşünüyorum.	19	10.2	13	7	38	20.3	51	27.3	66	35.3	3.70±1.39
Uygulamaya çıkmadan önce hangi kriterlerden değerlendirileceğimiz bize açıklanır.	25	13.4	22	11.8	24	12.8	51	27.3	65	34.8	3.58±1.40
Uygulama sırasında kendi görevimiz dışında kullanıyoruz (temizlik ve çay işlerinde).	11 3	60.4	10	5.3	22	11.8	18	9.6	24	12.8	2.09±1.50
Uygulama yerine kolayca ulaşabiliyorum.	24	12.8	15	8	37	19.8	37	19.8	74	39.6	3.66±1.39
Uygulama birimindeki öğrenci sayısına yeterli uygulama becerisi düşmektedir.	68	36.4	8	4.3	14	7.5	14	7.5	83	44.4	3.39±1.82

Açıklama: 1.Kesinlikle Katılmıyorum, 2.Katılmıyorum, 3.Karasızım, 4.Katılıyorum, 5.Kesinlikle Katılıyorum
Ort.=Ortalama SS= Standart Sapma

Çalışmaya katılan öğrencilerin uygulama alanına yönelik sorulara verdikleri yanıtlar şu şekildedir; öğrencilerin %54.6'sı uygulama birimlerinde formlarını değiştirmek için onlara bir oda gösterildiğini, %57.2'si eşyalarını bırakabilmeleri için yer gösterildiğini, %80.2'si mikroorganizmalardan korunmak için gerekli malzemeleri kullanabildiklerini, %47'si güler yüzle karşılandıklarını, %58.3'ü çalışanların uygulama becerilerini öğrenmelerinde destek olduklarını, %31.6'sı uygulamalarını akademisyen hoca ile yapabildiklerini, %43.8'i ise uygulamaları akademisyen hoca ile gerçekleştiremediklerini, %49.2'sinin öğle yemeklerinin karşılandığını, %48.2'si uygulama saatlerinin uygulama becerilerini geliştirmek için yeterli bulduklarını, %79.7'si forma renklerini bölümleri için uygun bulduklarını, %65.2'si uygulama hocalarının uygulama sorunlarını çözebildiğini, %63.7'si uygulama sırasında kendilerini güvende hissettiğini, %63.7'si uygulama performanslarının hocaları tarafından değerlendirildiğini, %62.6'sı uygulama notlarının adaletli verildiğini, %62.1'i uygulamaya çıkmadan önce hangi kriterlerden değerlendirileceğini bildiğini, %21.5'i kendi görevinin dışında kullanıldığını, %59.4'ü uygulama yerine kolaylıkla ulaşabildiğini, %51.9'u uygulama sırasında yeterli sayıda uygulama yapabildiğini bildirmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Okudukları Programlara Göre Yaşadıkları Problemler

	PROGRAMLAR											
	Ameliyathane		Diyaliz		Engelli Bakımı		İlk ve Acil Yardım		Yaşlı Bakımı		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Uygulama alanında formlarımı değiştirmek için bana bir oda gösterilmektedir												
Katılmıyorum	12	22.2	13	24.1	4	7.4	23	42.6	2	3.7	54	28.9
Nötr	7	22.6	10	32.3	1	3.2	9	29	4	12.9	31	16.6
Katılıyorum	26	25.5	14	13.7	33	32.4	15	14.7	14	13.7	102	54.5
Test ve p değeri												χ^2 :35.81 p<0.05
Uygulama alanında eşyalarımızı bırakabilmemiz için bize yer gösterilmektedir												
Katılmıyorum	20	41.7	10	20.8	3	6.2	13	27.1	2	4.2	48	25.7
Nötr	9	28.1	8	25	1	3.1	11	34.4	3	9.4	32	17.1
Katılıyorum	16	15	19	17.8	34	31.8	23	21.5	15	14	107	57.2
Test ve p değeri												χ^2 :31.81 p<0.05
Uygulama sırasında öğlen yemeklerim uygulama yaptığım kurum tarafından karşılanır												
Katılmıyorum	24	27.6	8	9.2	4	4.6	32	36.8	19	21.8	87	46.5
Nötr	2	25	3	37.5	0	0	3	37.5	0	0	8	4.3
Katılıyorum	19	20.7	26	28.3	34	37	12	13	1	11	92	49.2
Test ve p değeri												χ^2 :64.60 p<0.05
Uygulama birimindeki öğrenci sayısına yeterli uygulama becerisi düşmektedir												
Katılmıyorum	11	18.6	10	16.9	4	6.8	26	44.1	8	13.6	59	31.6
Nötr	9	24.3	11	29.7	4	10.8	10	27	3	8.1	37	19.8
Katılıyorum	25	24.1	16	19.8	30	20.3	11	25.1	9	10.7	91	48.6
Test ve p değeri												χ^2 :32.97 p<0.05

Öğrencilerin %54.5'i formalarını değiştirmek için bir oda bulmalarına rağmen İlk ve Acil Yardım programı öğrencilerinin çoğunluğu %42.6'sı bir oda bulamadıklarını ifade etmiştir ($p<0.05$). Araştırmaya katılanların %57.2'si uygulama yerinde eşyalarını bırakabilmek için yer bulabilmektedir. Fakat Ameliyathane Hizmetleri öğrencilerinin çoğunluğu %41.7'si eşyalarını bırakabilmek için yer bulamamaktadır ($p<0.05$). Öğrencilerin %49.2'si öğle yemeklerinin uygulama birimi tarafından karşılandığını söylemesine rağmen İlk ve Acil Yardım programı öğrencilerinin %36.8'i bunun tam tersini ifade etmiştir ($p<0.05$). Çalışma grubunun %48.6'sı uygulamada yeterli sayıda uygulama becerisi düşüğünün söylerken İlk ve Acil Yardım programı öğrencilerinin %44.1'lik kısmı yeterli uygulama becerisi düşmediğini söylemiştir ($p<0.05$).

TARTIŞMA

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda klinik uygulamalara çıkan öğrencilerin yaşadıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın bulguları, ilgili literatürle tartışılmıştır.

Meslek seçimi, meslek seçenekleri arasından bireyin kendisine uygun olana yönelmesidir. Ancak bu yönelişi mesleğin konumu, iş olanakları, yetenek, ilgi, meslek değerleri, ailenin eğitim düzeyi ve geliri, cinsiyet ve hatta medya gibi faktörler etkilemektedir (Yanikkerem, Altıparmak & Karadeniz, 2004; Ünlü, Özgür & Gümüş 2008; Çelebi, Karaoğlu & Pehlivan, 2006; Özpancar, Aydın & Akansel, 2008). Bu bağlamda çalışmaya katılan 187 öğrencilerin okuduğu programlar, cinsiyetleri ve yaş aralıkları belirlenerek sosyo demografik özellikleri belirlenmiştir (Tablo 1).

Klinik eğitim, sağlık programlarında eğitimin temel parçasıdır (Bayar ve ark. 2009). Klinik uygulamalarda öğrencilerin mesleğinde var olan değer, tutum, bilgi ve becerileri kullanmada yeterlilik kazanması beklenir (Chan, 2002). Bu eğitim aynı zamanda öğrencinin eleştirel düşünme ve psikomotor, analiz etme, iletişim, yönetim becerilerini geliştirmeyi ve mesleğini yerine getirmede güven duygusunu arttırmayı amaçlar (Karagöz, 2003). Bu doğrultuda çalışmaya katılan öğrencilerin %70.6'sı uygulama becerileri için almış oldukları teorik dersin haftalık ders saatini yeterli bulduklarını, %70.1'i teorik derslerin uygulama becerisini desteklediğini, %59.4'ü teorik derste gördüklerini uygulama alanında uygulayabildiklerini, %73.3'ü teorik derslerin uygulamada kendilerine olan güveni arttırdıklarını ifade etmişlerdir. Bu da teorik derslerle uygulamaların paralel olduğunu, öğrencilerin klinik uygulamalarda kendilerini yabancı hissetmeyerek, mesleğin gerekliliklerini yerine getirmelerinde güven duyduklarını düşündürebilir (Tablo 2).

Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler uygulama dersi sırasında uygulama becerileri ile ilgili merak ettikleri konuları klinik sorumlu hemşiresine (%56.7), uygulama arkadaşına (%21.4), ilgili dersin hocasına (%17.6) ve klinik sorumlu hekimine (%4.3) sorduklarını bildirmiştir. Klinik eğitimin başarısını birçok faktör etkilemektedir. Bu faktörlerden biri mesleki eğitimcilerin yeterli sayıda olmasıdır (Kumcağız vd., 2005). Çünkü öğrencilerin profesyonel mesleki kimlik geliştirmelerinde öğretim elemanları ile olan etkileşimleri önemli yer tutar. Gerek teorik dersler gerekse uygulama alanlarında öğretim elemanının özellikle rol modeli ve öğrenciye sağladığı destek, öğrencinin bakım davranışını öğrenmesi ve mesleğine saygı duymasını olumlu yönde pekiştirmektedir (Cimete, 1998; Çalışkan & Akgöz, 2005; Yanikkerem vd., 2006; Brathwaite & Lemonde, 2011). Bu bağlamda öğrencilerin klinik uygulamalarda dersin hocasına merak ettikleri soruları yöneltmede yetersiz kaldıkları görülmektedir. Bunda da en önemli sebebin klinik uygulamalara çıkan öğretim elemanlarının yetersizliği ve birden fazla programın birden fazla klinik uygulama alanına çıkması olduğu düşünülmektedir. Kumcağız ve arkadaşlarının çalışmasında; öğrencilerin uygulama sırasında öğretim elemanları ile yeterli zaman bulamama ve yeterli iletişim kuramama gibi sorunlar yaşadığı belirlenmiştir (Kumcağız vd., 2005). Bu çalışmada da; öğrencilerin çoğunluğunun klinik uygulama sırasında yanlarında hemşirelerin ve arkadaşlarının olduğunu, daha az sorun yaşamaları için öğretim elemanı sayısının artırılması ve öğretim elemanlarının öğrencilerle daha fazla iletişime geçmeleri gerektiğini ifade ettikleri belirlenmiştir (Tablo 3).

Çalışmaya katılan öğrencilerin uygulama alanına yönelik sorulan sorularda; öğrencilerin %54.6'sı uygulama birimlerinde formalarını değiştirmek için onlara bir oda gösterildiğini, %57.2'si eşyalarını bırakabilmeleri için yer gösterildiğini, %80.2'si mikroorganizmalardan koruyucu önlemleri alabilmeleri için malzeme kullanabildiklerini, %47'si güler yüzle karşılandığını, %58.3'ü çalışanların uygulama becerilerini öğrenmelerinde destek olduklarını, %49.2'sinin öğlen yemeklerinin karşılandığı, %48.2'si uygulama saatlerinin uygulama becerilerini geliştirmek için yeterli bulduklarını, %79.7'si forma renklerini bölümleri için uygun bulduklarını, %21.5'i kendi görevinin dışında kullanıldığını, %59.4'ü uygulama yerine kolaylıkla ulaşabildiğini, %51.9'u uygulama sırasında yeterli uygulama becerisi düşüğünü bildirmiştir. Öğrencilerin gerek teorik dersler sırasında gerekse uygulama alanında yaşadığı sorunlar onların anksiyete düzeylerini etkileyerek öğrenmeyi azaltmaktadır (Bayar vd., 2009; Keser, Çalışkan, Keskin & Gördebil, 2008; Moscaritolo, 2009; Chapman & Orb 2001). Bu çalışmada öğrencilerin yarıya yakınının klinik uygulama sırasında sorun yaşamadığını

göstererek, %63.7'sinin uygulama sırasında kendini güvende hissettiğini göstermektedir (Tablo 4).

Öğrencilerin %31.6'sı uygulamalarını bir akademisyen ile yapabildiklerini, %65.2'si uygulama sorunlarını ilgili dersin hocası ile çözebildiğini, %63.7'si uygulama performanslarının hocaları tarafından değerlendirildiğini, %62.6'sı uygulama notlarının adaletli verildiğini, %62.1'i uygulamaya çıkmadan önce hangi kriterlerden değerlendirileceğini bildiğini vurgulamıştır. Bu bulgular uygulamaya çıkan akademisyenlerin çoğunun klinik uygulamalarda öğrencilerin sorunlarına çözüm odaklı baktıklarını, öğrencilerin performanslarını değerlendirdiklerini ve değerlendirmeden önce de öğrencilere bu kriterleri açıkladıklarını ancak sayılarının yetersizliği sebebiyle uygulamaları öğrenci ile gerçekleştiremediklerini düşündürmektedir. Bu doğrultuda uygulamalarını direkt birey üzerinde yapan mesleklerde öğrencilerin eğitimleri sırasında hata yapmalarının azaltılması ve iyi eğitim almalarının sağlanmasında öğretim elemanlarının desteği ve rol modelliği son derece önem taşımaktadır.

SONUÇ

Araştırma sonucunda klinik uygulamalar sırasında öğrencilerin yanında, çoğunlukla servis hemşirelerinin ve arkadaşlarının olduğu, okulda alınan teorik bilgilerin kliniklerde uygulanabildiğini, ilgili dersin hocasının uygulama sorunlarını çözebildiğini, ancak öğrencilerin uygulamaları çoğunlukla hocalarıyla gerçekleştiremediklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Öğrencilerin klinik uygulamalardan istenilen kazanımları sağlayabilmeleri için öğretim elemanlarının sayısının artırılarak öğrencilerin yanında daha uzun süre bulunmalarını ve iyi bir rol model olmalarını sağlamak
- Klinik hemşireleri ve eğitimcilerin işbirliğinin sağlanması ve sürdürülmesi
- Öğrencilerin klinik uygulamada yaşadığı güçlükleri öğretim elemanlarıyla paylaşması için uygun ortamın sağlanması ve okul çalışanlarının sorunların çözümüne yönelik toplantılar yapması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Aydın MF, Argun MŞ. Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin hastane uygulamalarından beklentileri ve karşılaştıkları sorunlar, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2010; 1(4): 209-213.
- Bayar K, Çadır G, Bayar B. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya yönelik düşünce ve kaygı düzeylerinin belirlenmesi, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 2009; 8(1): 37-42.
- Binici H, Arı N. Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar, *Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004; 24(3): 383-396.
- Brathwaite AC, Lemonde M. Team Preceptorship Model: A solution for students' clinical experience, *ISRN Nurs*, 2011; 2011: 530357.
- Chan DSK. Associations between student learning outcomes from their clinical placement and their perceptions of the social climate of the clinical learning environment, *Int J Nurs Stud*, 2002; 39(5): 517-524.
- Chapman R, Orb A. Coping strategies in clinical practice: the nursing students' lived experience, *Contemp Nurse*, 2001; 11(1): 95-102.
- Cimete G. Öğrenci öğretim elemanı etkileşimine yönelik kalitatif bir çalışma, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 1998; 2(1): 9-19.
- Çalışkan T, Akgöz S. Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerini mesleki yaşama hazırlamada yıl içi ve yaz stajlarının katkısı, *U.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 2005; 31(1): 9-13.
- Çelebi E, Karaoğlu L, Pehlivan E. Malatya ve Elazığ Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin buldukları programı seçme nedenleri, *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 2006; Ocak-Şubat/Mart-Nisan: 108-114.
- Dutile C, Wright N, Beauchesne M. Virtual Clinical Education: Going the full distance in nursing education, *Newborn Infant Nurs Rev*, 2011; 11(1): 43-48.
- Karaöz S. Hemşirelikte klinik öğretime genel bir bakış ve etkin klinik öğretim için öneriler, *HEMAR-G Dergisi*, 2003; 5(1): 15-21.
- Keser İK, Çalışkan M, Keskin TZ, Gördebil E. Ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin okulhastane işbirliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2008; 11(4): 1-9.
- Kumcağız H, Koyuncu S, Aydın G, Yılmaz A, Uzun A, Güneştaş İ. Samsun Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin kuramsal ve uygulamalı eğitimde yaşadıkları sorunların belirlenmesi, *OMÜ Deneysel ve Klinik Tıp Dergisi*, 2005; 22(2): 71-77.
- Moscaritolo LM. Interventional strategies to decrease nursing student anxiety in the clinical learning environment, *J Nurs Educ*, 2009; 48(1): 17-23.
- Özbayır T, Yavuz M, Taşdemir N, Dirimeşe E, Seki Z, Okgün A. Cerrahi hastalıkları hemşireliği intörn öğrencilerinin klinik uygulamayı değerlendirmeleri ve akademik başarı durumları, *E.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2011; 27(1): 1-9.
- Özpancar N, Aydın N, Akansel N. Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, *CÜ.H.Y.O. Dergisi*, 2008; 12(3):9-17.
- Öztürk M, Sancak S. Hizmet içi eğitim uygulamalarının çalışma hayatına etkileri, *Journal of Yasar University*, 2007; 2(7): 761-94.
- Şahin G, Fındık T. Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim: Mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2008; 12(3): 65-86.

Şimşek Z. Sağlık hizmetlerinde eğitimin dünü, bugünü, yarını, II. Ulusal Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, 2007; İzmir. s. 5-6.

Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D, Akbayrak N. Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi, Gülhane Tıp Dergisi, 2008; 50: 164-171.

Ünlü S, Özgür G, Gümüş AB. Hemşirelik yüksekokulundaki öğrencilerin hemşirelik mesleği ve eğitimi ile ilgili görüş ve beklentileri, E.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2008; 24(1): 43-56.

Yanukkerem E, Altıparmak S, Karadeniz G. Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları: Manisa Sağlık Yüksekokulu Örneği, Hemşirelik Forumu Dergisi, 2004; 7(2): 60-67.

Yılmaz TS, Köksal A. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarının durumu ve çözüm önerileri, II. Ulusal Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, 2007; İzmir. s. 19.